

GUVERNAREA

Fără schimbări majore pe frontul politic: de bine de rău, pe fundalul acuzațiilor reciproce și a schimbului de diatribe între partenerii de coaliție, procesul bugetar 2011 s-a apropiat de final. În momentul publicării acestei ediții a „**Realității Economice**” bugetul de stat a fost deja aprobat. Totuși, caracterul procesului pe care l-am urmărit este elocvent în sine. În primul rând, el arată că nu este ușor să guvernezi în coaliție, chiar și după aproape doi ani de la venirea la putere. Această coabitare dificilă va continua încă o anumită perioadă de timp, până când coaliția va învăța să comunice mai bine, concurența internă se va potoli, iar membrii coaliției vor conveni asupra principalelor roluri. Tensiunile, probabil, se vor atenua după alegerile locale, însă doar parțial. În al doilea rând, dacă se dorește ca acest scenariu optimist să se realizeze cât mai curând posibil, trebuie să înțelegem motivațiile care stau la baza actualelor frământări din sânul Alianței.

Sunt posibile câteva versiuni, care nu se exclud reciproc. Prima abordează situația din perspectiva unei lupte crâncene a principalelor interese de grup, fuzionate în jurul diferitelor partide. Acest scenariu nu prevestește nimic bun pentru Alianță, semnificând că orice aparență de stabilitate se va realiza doar după ce unul din „parteneri” va primi lovitură din care nu-și va putea reveni. În caz contrar, conflictul va continua și în cele din urmă va erupe, deoarece partidele mai controlează și diferite agenții de control și reglementare, mai mult sau mai puțin autonome, ceea ce va aprofunda animozitățile. Al doilea punct de vedere este mult mai moderat. Din punct de vedere analitic, situația poate fi tratată ca un concurs de trasul funiei, în care partidele încearcă să obțină cât de mult posibil în procesul de distribuire a rolurilor și pârghiilor din cadrul coaliției. După ce această etapă se va încheia, lucrurile vor decurge mai liniștit, iar conflictele interne se vor atenua. Al treilea punct de vedere reprezintă o combinație a primelor două. În conformitate cu acesta, actualmente suntem într-adevăr martorii unui concurs de „tras al funiei”, care, însă, anticipează viitoarele conflicte între principalele interese de grup; rezultatul concursului va arăta în cele din urmă cine va ocupa poziția centrală în această situație de impas. Din nou, o astfel de situație este de rău augur pentru coaliția de guvernare, stabilitatea politică și agenda de reformare a țării.

Conflictele politice din cadrul coaliției nu ar trebui să eclipseze unele reforme economice promovate de Guvern. Un astfel de exemplu îl constituie modificările propuse la Legea privind administrarea și deținutarea proprietății publice. Modificările la această lege sunt importante în sine deoarece simplifică procesul de privatizare, delegă mai multe competențe autorităților locale și încearcă să protejeze interesele publice în procesul de privatizare. Totuși, nici modificările specifice făcute la lista bunurilor proprietății publice nepasibile de privatizare nu sunt mai puțin importante. În anumite sectoare privatizarea va fi necesară nu doar

În această ediție:

- Coaliția de guvernare: din nou pe un drum accidentat;
- Creșterea industrială „surprinzătoare”;
- Impactul social inegal al crizei economice;
- Comerțul exterior: o privire obiectivă asupra majorării cotelor pentru vinuri;

Autorii acestei ediții a publicației „Realitatea Economică”:

- Ana Popa; ● Alex Oprunenco
- Adrian Lupusor ● Elena Culiuc
- Valeriu Prohnițchi, coordonator

„**Realitatea Economică**” este o publicație economică lunară ce identifică cele mai importante evoluții economice și politice. Cititorii săi sunt decidenții de politici, directorii executivi ai companiilor locale, străine și ai băncilor comerciale, reprezentanții instituțiilor internaționale, ambasadelor și partidelor politice, jurnaliștii economici.

Acronimele și abrevierile utilizate:

f-a-p – față de anul precedent; f-t-p – față de trimestrul precedent; T4’07 – trimestrul patru 2007; Jan’09 – ianuarie 2009; BNS – Biroul Național de Statistică; ANOFM – Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă; BNM – Banca Națională a Moldovei; EG – Expert-Grup; MDL – leul moldovenesc (valuta națională); p.p. - puncte procentuale;

EXPERT-GRUP este un centru analitic independent din Moldova, al cărei misiune este de a oferi medii propice manifestării gândirii libere și netriviale, fapt ce va permite instituției să fie un lider în furnizarea unor analize economice obiective și să promoveze în mod eficient idei și soluții inovatoare pentru problemele economice cu care se confruntă Moldova în procesul transformării economice, dezvoltării societale și integrării europene.

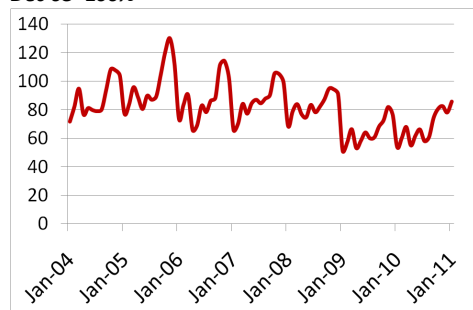
Date de contact:

adresa: MD-2012, Moldova, Chișinău, Columna str., 133, oficiul 1
telefon: 373-22-930014
fax: 373-22-211599
email: info@expert-grup.org
web: www.expert-grup.org

din cauza unor motive general cunoscute: majorarea veniturilor bugetare, curmarea risipei de resurse publice la întreprinderile ineficiente, precum și respectarea angajamentelor internaționale. Unele dintre aceste proiecte de privatizare sunt cruciale pentru continuarea reformelor în anumite sectoare. Probabil, cel mai bun exemplu îl constituie extinderea procesului de privatizare în sectorul energetic. Deoarece Moldova trebuie să facă față unui șir de obligații în acest domeniu, ca parte a procesului de integrare europeană, liberalizarea sectorului și atragerea investițiilor private devine de o importanță critică. În același timp, privatizarea nu este un panaceu și în unele cazuri nu va putea fi începută fără soluționarea multitudinii de probleme acumulate, cum ar fi povara datoriilor în sectorul energiei termice din capitală.

SECTORUL REAL

Figura 1. Indicele producției industriale %, Dec'03=100%



Surse: BNS și calcule EG;

Tabelul 1. Indicele volumului producției în unele sectoare industriale, Jan'10 și Jan'11, % f-a-p

	Jan'10	Jan'11	Jan'11 / Jan'09, %
Total industrie	105,0	109,8	115,3
Industrie extractivă	26,7	385,6	103,0
Prel. și conservarea fructelor și legumelor	66,6	389,8	259,6
Metalurgia	38,0	320,3	121,7
Mașini și echipamente	67,3	192,7	129,7
Echipament optic, medical și de precizie	60,9	175,8	107,1
Prel. pielii, produc. încălțăminte	80,5	169,7	136,6

Surse: BNS și calcule EG;

Recent au fost publicate date statistice foarte optimiste privind producția industrială în ianuarie 2011. Conform datelor noi, în prima lună a anului curent sectorul industrial al Moldovei a înregistrat o creștere economică lunară de 10% f-a-p, dublu față de creșterea înregistrată în aceeași perioadă a anului 2010. Totuși, după o examinare mai atentă a datelor istorice, ne dăm seama că nu trebuie să ne îmbățăm cu apă rece. Într-adevăr, dacă este să examinăm producția reală, vedem că în luna ianuarie a anului trecut industria Moldovei încă era foarte aproape de minimumul său istoric (Figura 1). Acea valoare minimă a fost atinsă în ianuarie 2009, în urma efectului combinat al crizei financiare globale și al recesiunii specifice sectorului pe care a provocat-o Federația Rusă în anul 2006, după introducerea embargoului comercial asupra principalelor produse exportate de Republica Moldova: vinuri, legume, produse animaliere. Astfel, recenta creștere „spectaculoasă” se datorează în mare măsură unei baze foarte mici de comparație din anul 2010, efect care, conform estimărilor Expert-Grup, se va estompa treptat spre sfârșitul anului curent.

Ținând cont de factorul bazei mici, nu este de mirare că cele mai mari rate de creștere au fost înregistrate în sectoarele care în anul 2010 au trecut prin cel mai mare declin al producției (Tabelul 1): în Jan'11 indicele producției în industria extractivă a constituit 385,6% f-a-p (după o cifră devastatoare de numai 27% în Jan'10), prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor - 389,8% (67% în Jan'10), industria metalurgică - 320,3% (38% în Jan'10). În același timp, după cum sugerează și datele din coloană a treia din Tabelul 1, cel puțin jumătate din creșterea recentă este cu siguranță o creștere „reală”, care mai mult decât recuperează nivelurile producției atinse în Jan'09. Totuși, evoluția ulterioară a sectorului industrial orientat spre exporturi va depinde foarte mult de perspectivele economice ale piețelor regionale, unele dintre care încă nu și-au revenit după haosul financiar global. În același timp, dinamica negativă în sectorul energetic, în special în producția internă a energiei electrice este mai mult decât remarcabilă (-8%); acest declin este o altă dovadă a ineficienței extreme a producătorilor autohtoni, ceea ce aduce un argument în plus în favoarea planurilor de privatizare în sectorul energetic, anunțate recent de Ministerul Economiei. Printre alte întreprinderi de stat propuse pentru privatizare se numără trei stații termice de cogenerare și două rețele de distribuție a energiei electrice.

Exact din același motiv al bazei mici de comparație, creșterea volumului bunurilor transportate în Jan-Feb'11 a constituit 63% f-a-p. Această creștere se datorează restabilirii semnificative a volumului de bunuri transportat atât de transportatorii auto (+65%), cât și pe cale ferată (+60%). Printre alte bunuri transportate, creșterea volumului de cereale și produse de panificație transportate (+64,5%) este mai mult decât

remarcabilă. Serviciile de transportare a pasagerilor, crescând într-un ritm mai moderat decât sub-sectorul bunurilor, continuă să ia avânt, perioada de recesiune terminându-se în septembrie anul trecut.

GOSPODĂRIILE CASNICE

Conform datelor statistice publicate recent, în anul 2010 salariile reale s-au majorat cu 0,7%, înregistrând cea mai mică creștere de la începerea restabilirii economice în Moldova. Acesta este rezultatul crizei care s-a manifestat cu o anumită întârziere pe piața forței de muncă și care a atins apogeul în anul 2010, în primul semestru al anului fiind observată o scădere constantă a salariilor. Deși poate fi interpretat și ca semn al restabilirii, întreprinderile au trecut printr-un proces dur de „optimizare” (inclusiv prin disponibilizări de personal și migrare spre economia informală). Numărul angajaților la întreprinderile formale a scăzut pe parcursul întregului an (Figura 2), cu repercusiuni asupra fondului de salarii ale angajaților și, respectiv, asupra veniturilor fondurilor asigurărilor sociale și asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

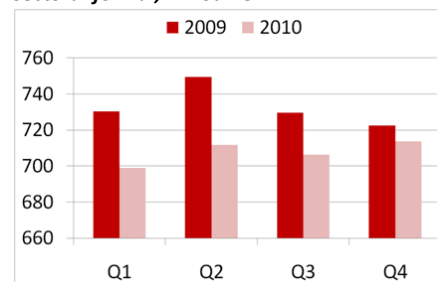
O altă evoluție remarcabilă este aprofundarea discrepanței între salariile din diferite sectoare economice. Dacă înaintea crizei economice salariile în diferite sectoare economice demonstau o tendință moderată de convergență, în anul 2010 discrepanța între salariile medii pe sectoare economice s-a mărit. Astfel, salariile în sectorul comerțului cu ridicata și cu amănuntul (în care este angajată o mare parte a populației) și în sectorul de ocrotire a sănătății s-au micșorat, ajungând în prezent sub media națională; pe de altă parte, salariile plătite în instituțiile financiare, companiile imobiliare și unele ramuri industriale s-au majorat (depășind cu 15% media națională). Totuși, trebuie de menționat că salariile în sectoarele agricol și de învățământ, care încă sunt cu mult sub media națională (55% și, respectiv, 80%), puțin au crescut.

Crearea recentă a Sindicatului Șomerilor este o evoluție interesantă care nu trebuie neglijată. Deși are o denumire neobișnuită, aceasta nu este o structură totalmente ieșită din comun, deoarece asociații ale șomerilor există și în alte țări. Responsabilitățile obișnuite ale unor astfel de organizații includ: (i) promovarea intereselor șomerilor la nivel național; (ii) creșterea standardelor de viață ale șomerilor prin majorarea nivelului și duratei indemnizațiilor de șomaj; (iii) crearea legăturilor între șomeri și patronate, organe naționale și internaționale. Nu există prea multe informații oficiale (cum ar fi statutul organizației) care să clarifice obiectivul principal al sindicatului și metodele care vor fi utilizate pentru a-l atinge. Un alt aspect important îl constituie sursa de finanțare a unei astfel de organizații. Practica internațională cunoaște relativ puține surse de finanțare pentru asemenea organizații: bugetul de stat (prin intermediul Ministerului Protecției Sociale sau a Ministerului Muncii), contribuțiile membrilor și serviciile prestate de asociație (cum ar fi cursuri de instruire). Strategia de finanțare a sindicatului șomerilor din Moldova nu este cunoscută, dar dacă acesta va fi finanțat de un singur organ sau persoană (după cum se vehiculează deja), el riscă să se transforme într-un banal instrument de promovare a intereselor unui partid politic, și nu a intereselor șomerilor.

FINANȚELE PUBLICE

La o săptămână după ce Guvernul a aprobat în sfârșit legea privind bugetul de stat Președintele Parlamentului, Marian Lupu, a declarat că Parlamentul va vota legea în cauză până la sfârșitul lunii martie. Conform legii aprobate privind bugetul de stat, în anul 2011 veniturile bugetare vor

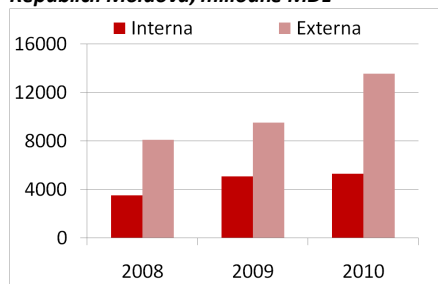
Figura 2. Numărul salariaților la întreprinderi sectorul formal, mii oameni



Sursa: BNS;

constitui 19,07 miliarde lei, iar cheltuielile bugetare - 20,35 miliarde lei. Conform estimărilor, în anul 2011 deficitul bugetar va constitui 1,9% din PIB. Dacă aceste prognoze se vor adeveri, în anul 2011 Moldova va avea cel mai mic deficit bugetar, ca procentaj din PIB, din ultimii 3 ani.

Figura 3. Dinamica datoriei publice a Republicii Moldova, milioane MDL



Sursa: Ministerul Finanțelor;

La 16 martie Ministerul Economiei a organizat o masă rotundă, la care s-au discutat **modificările propuse la Legea nr. 121-XVII din 04.05.2007 privind administrarea și deținutarea proprietății publice**. În cadrul ședinței, reprezentanții sectorului public și privat au avut ocazia să-și exprime opiniile privind modificările specifice și lista entităților de stat propuse pentru privatizare. Gazda ședinței, ministrul Valeriu Lazăr, a menționat în mod specific că fondurile obținute din privatizarea companiilor de stat vor fi utilizate pentru finanțarea deficitului bugetar.

Conform datelor statistice publicate recent, la sfârșitul anului 2010 datoria publică a constituit 26,3% din PIB, cu 2,1 p.p. mai mult comparativ cu datoria publică la finele anului 2009. În anul 2010 datoria publică a fost formată în proporție de 71,9% din datorie externă și 28,1% - datorie internă. Expert-Grup ține să menționeze în acest sens că datoria publică totală a înregistrat anumite schimbări structurale - comparativ cu datele înregistrate în anul 2009 ponderea datoriei externe a crescut cu 6,8 p.p. O astfel de evoluție poate fi explicată parțial prin necesitatea acută de fonduri pentru acoperirea deficitului bugetului de stat, resurse mai ieftine fiind disponibile mai degrabă în străinătate, decât în țară.

SECTORUL FINANCIAR

Restabilirea economică a continuat să stimuleze cererea de împrumuturi bancare, în timp ce băncile au devenit mai dispuse să crediteze sectorul real. Astfel, în luna februarie a acestui an suma împrumuturilor noi în valută națională a crescut cu 6,9% f-a-p, în special din contul împrumuturilor de consum (+66,9%). Companiile au contractat cu 1,8% mai puține împrumuturi în MDL; totuși, acest lucru s-a datorat parțial posibilității exportatorilor de a accesa împrumuturi în valută străină. Drept urmare, suma acestor împrumuturi contractate de companii a crescut cu 65% f-a-p în aceeași perioadă.

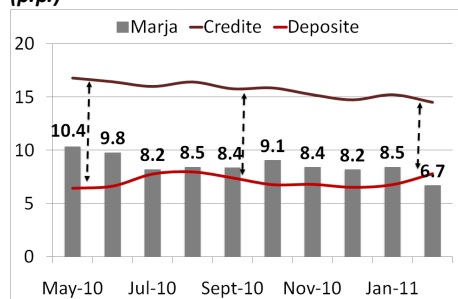
Împrumuturile bancare au devenit mai ieftine datorită micșorării primelor de risc. În februarie rata medie a dobânzii pentru credite bancare în valută națională a constituit 14,53%, cu 0,71 p.p. mai puțin decât în ianuarie și cu 3,25 p.p. mai puțin decât anul precedent. Acest lucru poate fi explicat prin flexibilitatea politicii monetare, precum și prin micșorarea primelor de risc (Figura 4) datorită îmbunătățirii situației macroeconomice a țării.

Cu toate acestea, sistemul bancar are în continuare un exces de lichidități, ceea ce comportă costuri de oportunitate considerabile. Acest lucru explică creșterea cererii pentru valori mobiliare de stat din partea băncilor în februarie, cererea pentru principalele 3 tipuri de valori mobiliare de stat sporind în medie cu 12,2% comparativ cu luna precedentă. De asemenea, aceasta dezvăluie potențialul încă neexploatat de creditare a sectorului real al economiei și deficiențele persistente în intermedierea financiară de către băncile comerciale.

Expert-Grup se așteaptă ca pe termen scurt ratele dobânzii la depozite să continue creșterea, primele de risc și marjele bancare vor scădea ușor, iar ratele dobânzii la credite vor rămâne mai mult sau mai puțin stabile.

Reluarea activității de creditare anul curent probabil va alimenta cererea băncilor pentru resurse noi, ceea ce s-ar putea reflecta în rate sporite ale dobânzii la depozite. De asemenea, restabilirea economică și îmbunătățirea situației financiare a clienților actuali și potențiali ai băncilor

Figura 4. Ratele medii ale dobânzilor pentru împrumuturi și depozite (%) și marja bancară (p.p.)



Surse: BNM și calcule EG;

ar putea motiva băncile să reducă în continuare primele de risc, care s-au triplat în perioada crizei financiare. Marja de risc tot mai mică va compensa creșterea ratelor dobânzii la depozite, ceea ce va produce efecte neglijabile asupra costurilor creditelor.

MONEDA ȘI PREȚURILE

Rata inflației lunare în luna februarie a fost determinată într-o mare măsură de creșterea prețurilor la serviciile comunale. În urma deciziilor administrative determinate de creșterea prețurilor gazului de import, încălzirea centralizată s-a scumpit cu 21,5% comparativ cu luna ianuarie, furnizarea gazului - cu 5,5%, aprovizionarea cu apă - cu 3,0%. În total, factorul determinant al IPC lunar a fost creșterea prețurilor la servicii (+2,6%), urmată de prețurile la produse alimentare (+1,2%), în timp ce prețurile la produse nealimentare practic nu s-au schimbat (+0,2%).

Creșterea prețurilor continuă să fie modelată de inflația importată și factorii sezonieri. Astfel, inflația produselor alimentare a fost determinată de evoluția prețurilor pe piețele externe, care au dus la creșterea prețurilor interne la cartofi (+14,0%), făină de porumb (+2,4%) și făină de grâu (+1,6%); datorită factorilor sezonieri, legumele și fructele au devenit cu 4,3% și, respectiv, cu 3,0% mai scumpe. Expert-Grup își reiterează opinia exprimată în ediția nr. 17 a „**Realității Economice**” că o inflație atât de înaltă a prețurilor la produsele social importante este factorul principal care pune în pericol bunăstarea gospodăriilor care trăiesc sub sau aproape de pragul sărăciei.

Factorii monetari ai inflației persistă, deoarece creșterea f-a-p a volumului banilor în circulație (M0) depășește considerabil IPC (Figura 5). Acest lucru se explică prin restabilirea economică însoțită de reanimarea consumului intern și a activității bancare de creditare. Pentru a atenua aceste presiuni, Banca Națională a intensificat operațiunile de sterilizare, păstrând, în același timp, o politică monetară flexibilă. La fel ca și în lunile precedente, eficiența acestor intervenții a fost subminată de factori puternici de presiune asupra costurilor, reflecția acestora fiind decalajul mare între IPC și inflația de bază (Figura 6).

IPC anual s-a încadrat în intervalul țintit, prezentând o rată de creștere de 5,5%. Totuși, acest fenomen va fi, probabil, temporar, deoarece parțial el este cauzat de baza de comparație mare ca urmare a creșterii puternice a prețurilor în anul 2010. De fapt, Expert-Grup se așteaptă că indicatorul se va apropia de 7,0-7,5% spre sfârșitul anului. Principala presiune inflaționistă va fi generată de seria de efecte secundare ale creșterii actuale a prețurilor la serviciile comunale, ale prețurilor de pe piețele externe la combustibili și produse alimentare și a restabilirii consumului.

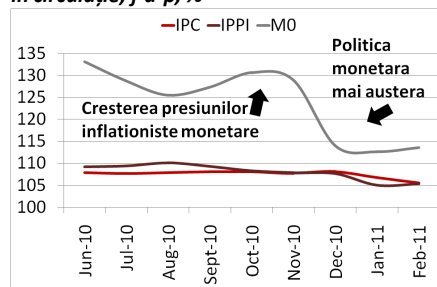
COMERȚUL EXTERIOR

În anul 2011 UE și-a deschis ușile și mai larg pentru vinurile moldovenești.

Astfel, la 24 martie Parlamentul European a aprobat majorarea cu 80% (comparativ cu 2010) a cotelor vinurilor moldovenești scutite de impozit, până la 1,5 milioane decalitri. Evident, această decizie nu ar trebui privită ca o simplă „extindere cantitativă”. Mai degrabă este vorba de un gest politic de susținere a Guvernului și producătorilor de vinuri din Republica Moldova prin simplificarea barierelor și calmarea îngrijorărilor ce țin de negocierea acordului ALSAC, precum și pentru atenuarea impactului advers al unor eventuale bariere comerciale impuse de Federația Rusă.

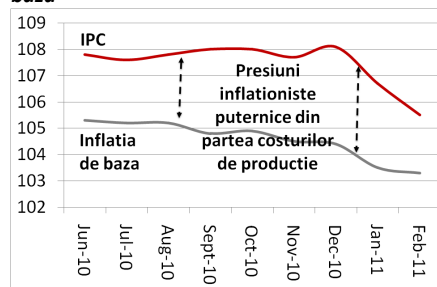
Totuși, nu trebuie să existe așteptări exagerate vizavi de eventualul impact benefic pe termen scurt al acestei decizii. Majorarea cotelor nu

Figura 5. Evoluția indicelui prețurilor consumatorilor, indicelui prețurilor producătorilor industriali și volumului banilor în circulație, f-a-p, %



Surse: BNM, BNS și calcule EG;

Figura 6. Decalajul între IPC și inflația de bază



Sursa: BNS;

Înseamnă că producătorii moldoveni în mod garantat le vor putea utiliza pe deplin în anul 2011 și nici că aceștia vor redirectiona, pur și simplu, această cantitate de vinuri de pe piața Rusiei spre cea a UE în cazul în care prima ar impune noi bariere comerciale. Judecând după rezultatele anului 2010, este foarte probabil că producătorii de vinuri din Republica Moldova nu vor utiliza pe deplin noile cote. Ei nu le-au putut utiliza în anul 2010 și nu există niciun motiv să credem că ar putea-o face în anul 2011. Aceste rezerve sunt împărțite și de unii producători de vinuri, care se așteaptă la o creștere de cel mult 10% a exporturilor lor de vinuri în UE în anul 2011. Mai mult, simulările noastre în baza unui model EGC, aplicat la situația Moldovei, arată un impact destul de marginal al majorării cotelor, exporturile de vinuri moldovenești în UE crescând de la 1,5% la 3% pentru diferite scenarii¹.

În același timp, efectele economice pe termen lung ar trebui să fie destul de pozitive. Majorarea cotelor, însoțită de acordarea asistenței tehnice și financiare producătorilor de vinuri și instituțiilor de asigurare a calității, ar putea contribui la revitalizarea sectorului vinicol și plasarea acestuia pe o cale durabilă de dezvoltare. Mai multe investiții private (în special din partea UE) și adaptarea politicilor de stat cu siguranță ar fi de mare ajutor pentru sector. În sfârșit, dar nu mai puțin important, promovarea exporturilor de vinuri pe piețele emergente, altele decât cele din CSI și UE, și care se dezvoltă cu rapiditate, de asemenea poate oferi un imbold important pentru modernizarea și dezvoltarea competitivității sectorului.

¹ Alex Oprunenco, „Estimarea impactului unui eventual embargo rusesc asupra importurilor de vinuri din Moldova”, Expert-Grup, 2011.

ANEXĂ STATISTICĂ

TABELUL 2. MOLDOVA: PRINCIPALII INDICATORI ECONOMICI PE TERMEN SCURT

	Iun'10	Iul'10	Aug'10	Sep'10	Oct'10	Nov'10	Dec'10	Ian'11	Feb'11	Mar'11
Creșterea producției industriale, f-a-p, %	8,8	-0,2	2,3	13,9	16,8	7,6	2,3	9,8	n.a.	n.a.
Creșterea vânzărilor cu amănuntul, f-a-p, %	8,3	8,9	9,7	8,1	11,4	12,7	9,2	n.a.	n.a.	n.a.
Creșterea serviciilor prestate populației, f-a-p, %	0,2	2,4	-1,4	3,0	6,1	7,2	6,6	n.a.	n.a.	n.a.
Exportul de mărfuri, milioane USD	99,1	118,5	122,6	149,5	179,2	204,8	186,9	n.a.	n.a.	n.a.
Importul de mărfuri, milioane USD	322,7	314,0	301,5	345,0	373,4	405,4	439,9	n.a.	n.a.	n.a.
Activele oficiale de rezervă, milioane USD	1.421,6	1507,5	1551,4	1619,3	1645,4	1610,9	1717,7	1744,5	1739,8	n.a.
Șomeri înregistrați, persoane, sf. perioadei	49530	47412	46216	43329	41333	39943	40719	44170	50095	n.a.
Creșterea salariului real, f-a-p, %	0,4	0,7	2,2	0,9	1,7	2,8	-1,0	n.a.	n.a.	n.a.
Creșterea veniturilor bugetare, f-a-p, %	14,5	13,7	14,1	15,4	15,1	14,6	18,5	n.a.	n.a.	n.a.
Creșterea prețurilor de consum, f-a-p, %	7,8	7,6	7,8	8,0	8,0	7,7	8,1	6,7	5,5	n.a.
Rata nominală de schimb valutar, perioada finală, MDL/USD	12,84	12,27	12,20	12,02	11,81	12,12	12,15	11,98	11,99	11,90
Cursul de schimb valutar, sfârșit. per., MDL/EUR	15,65	16,06	15,43	16,34	16,36	15,96	16,10	16,44	16,53	16,82
Creșterea agregatului monetar M2, f-a-p, %	22,41	22,29	22,07	22,53	29,42	25,47	18,36	17,33	n.a.	n.a.
Rata de refinanțare a BNM, sfârș. perioadei, %	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	8,0	8,0	8,0
Rata dobânzii depozite bancare, %	6,65	7,79	7,99	7,43	6,79	6,82	6,54	6,79	7,82	n.a.
Rata dobânzii credite bancare, %	16,46	16,02	16,44	15,80	15,88	15,24	14,76	15,24	14,53	n.a.
Active bancare lichide, % din total active	34,81	33,94	33,59	34,05	33,19	33,36	34,15	34,62	n.a.	n.a.
Credite bancare nefavorabile, % din total active	17,47	17,83	17,38	15,67	15,23	14,80	13,33	13,39	n.a.	n.a.
Depozite bancare în valută străină, % din total	49,75	49,70	49,00	48,88	48,32	47,92	48,45	48,55	n.a.	n.a.

Surse: BNS, BNM, calcule și estimări EG;

TABELUL 3. MOLDOVA: PRINCIPALII INDICATORI ECONOMICI PE TERMEN LUNG

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Populația, milioane (fără regiunea transnistreană), sfârș. an.	3.628	3.618	3.607	3.600	3.590	3.581	3.573	3.568	3.563
PIB, miliarde USD, prețuri curente	1,662	1,981	2,598	2,988	3,408	4,401	6,055	5,403	5810
PIB per capita, USD la PPC	1761	1923	2126	2359	2559	2720	3004	2839	n.a.
Creșterea PIB, f-a-p, %	7,8	6,6	7,4	7,5	4,8	3,0	7,2	-6,5	6,9
Creșterea consumului privat, f-a-p, %	5,9	18,5	6,2	10,1	7,0	3,6	4,5	-7,9	9,0
Creșterea investițiilor în capital fix, f-a-p, %	1,1	19,2	11,0	17,7	2,8	10,5	-7,8	-37,2	17,2
Creșterea producției industriale, f-a-p, %	10,8	15,6	8,2	7,0	-4,8	-1,3	0,7	-22,2	7,0
Creșterea producției agricole, f-a-p, %	3,4	-13,6	20,8	0,8	-1,1	-23,1	32,1	-9,9	7,9
Cota industriei în PIB, %	20,2	20,5	20,5	19,1	18,0	19,1	13,9	13,0	13,3
Cota agriculturii în PIB, %	21,0	18,3	17,5	16,4	14,8	10,0	8,8	8,5	12,0
Export de mărfuri, milioane USD	659,7	805,1	994,1	1.104,6	1060,8	1373,3	1646,0	1321,5	1582,1
Import de mărfuri, milioane USD	1037,5	1428,1	1748,2	2296,1	2644,4	3676,4	4866,3	3333,0	3855,3
Export de servicii, milioane USD	216,65	249,93	332,08	398,94	465,66	625,08	837,2	677,7	n.a.
Import de servicii, milioane USD	256,99	294,26	353,05	419,68	487,64	631,16	824,72	701,8	n.a.
Investiții străine directe nete, milioane USD	83,6	73,64	147,8	190,86	234,16	522,04	691,49	112,0	n.a.
Remitențe nete de la emigranți, milioane USD	286,3	440,2	659,5	868,8	1119,0	1419,4	1795,8	1342,4	n.a.
Contul curent/PIB, %	-4,0	-6,6	-2,2	-8,1	-11,7	-15,2	-16,7	-8,6	n.a.
Activele oficiale de rezervă, milioane USD	268,87	302,27	470,27	597,44	775,3	1333,7	1672,4	1480,3	1717,7
Datoria externă totală, stoc, milioane USD	1816,5	1929,4	1881,8	2078,1	2528,9	3355,9	4106,1	4368,8	4.618,1
Datoria externă/PIB, %	109,3	97,5	72,5	69,6	74,3	76,3	67,9	80,8	n.a.
Datoria externă/export de bunuri și servicii, %	198,2	182,2	141,5	138,0	164,8	167,4	164,6	215,1	n.a.
Rata ocupării, % din populația de peste 15 ani	53,3	47,5	45,7	45,4	42,9	42,5	42,5	42,8	38,5
Rata șomajului, % din populație economic activă	6,8	7,9	8,1	7,3	7,4	5,1	4,0	6,4	7,5
Creșterea salariului real, f-a-p, %	20,9	15,4	10,1	6,8	14,2	8,0	10,2	9,0	0,7
Prețurile de consum, media anuală, %	5,2	11,6	12,5	12,0	12,8	12,4	12,8	0,0	7,4
Soldul bugetului public general, % din PIB	-2,2	1,0	0,4	1,5	-0,3	-0,3	-1,0	-7,0	-2,5
Cheltuielile bugetului de stat, % din PIB	31,5	33,1	35,1	37,0	40,1	41,8	41,6	43,5	40,8
Cursul de schimb valutar, media anuală, MDL/USD	13,6	13,9	12,3	12,6	13,1	12,1	10,4	11,1	12,4
Creșterea agregatului monetar M2, f-a-p, %	30,4	24,4	44,8	36,7	12,2	47,3	18,3	-3,8	18,4
Rata de refinanțare a BNM, sfârșit de an, %	9,5	14,0	14,5	12,5	14,5	16,0	14,0	5,0	7,0
Total credite bancare, % din PIB	27,9	28,5	30,3	30,2	33,6	40,2	39,8	41,4	37,2
Rata dobânzii la depozite bancare, media anuală, %	14,4	12,7	15,2	13,0	11,9	15,1	18,1	14,7	7,56
Rata dobânzii la credite bancare, media anuală, %	23,1	19,2	21,0	18,9	18,2	18,9	21,0	20,3	16,25

Surse: BNS, BNM, FMI calcule și estimări EG;